

KRŪTIES VĖŽIO PREVENCINĖ PROGRAMA

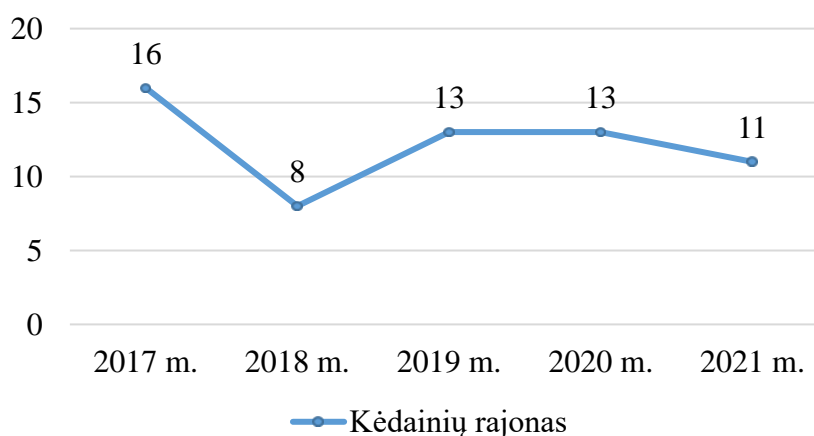
Europos Komisija prognozuoja, jog ateityje 1 moteris iš 11 susidurs su krūties vėžiu. Piktybiniai navikai krūtinės srityje ypač dažni 45-69 m. amžiaus grupėje. Viena iš pagrindinių priemonių anksti diagnozuoti ir sumažinti moterų mirtingumą nuo krūties vėžio – preventcinė programa. Analizuojant ligos priežastis, būtina atkreipti dėmesį į veiksnius, kurie didina riziką susirgti krūties vėžiu:

- Paveldimumas;
- Žalingi įpročiai (rūkymas, alkoholis);
- Antsvoris ir nutukimas (KMI > 25);
- Fizinio aktyvumo stoka;
- Nežindymas krūtimi;
- Kontraceptinių priemonių vartojimas (> 10 m.);
- Ankstyva menstruacijų pradžia (< 12 m.);
- Vėlyva menopauzės pradžia (> 55 m.).

Periodinė krūtų savityra (apčiuopa) gali padėti aptikti dar ankstyvos stadijos piktybinį naviką – guzelį.

Lietuvoje krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programa skirta 50-69 m. (imtinai) amžiaus moterims. Nemokama paslauga taikoma 1 kartą per 2 metus, pasikreipus į savo šeimos gydytoją. Moterims atliekamas mamografijos tyrimas, kurio metu galima aptikti net ir labai mažus pakitusių ląstelių darinius – navikus. Pajutus pirmuosius požymius, tokius kaip guzeliai krūtinės ir pažasties srityse, krūties odos pakitimai (raukšlės, duobutės, paraudimas, patinimas) bei nebūdingos išskyros iš spenelio, būtina kreiptis į savo šeimos gydytoją išsamesniam ištyrimui.

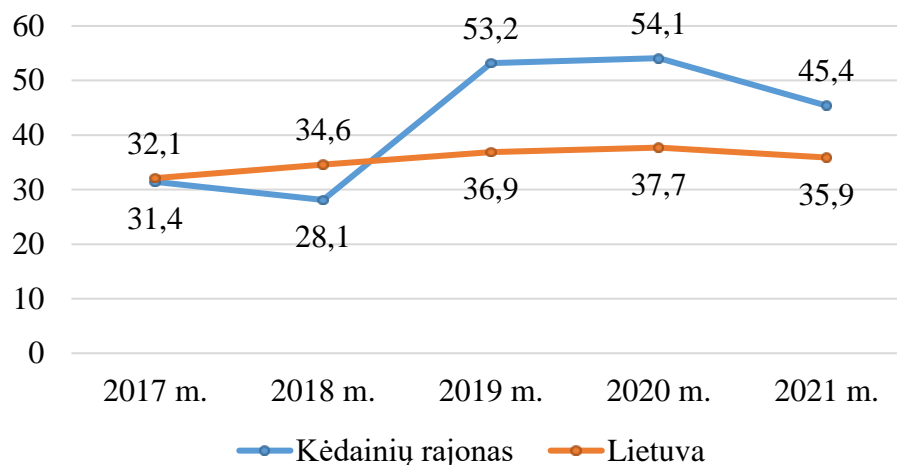
Remiantis Higienos instituto duomenimis, per pastaruosius penkerius metus, mirties atvejų skaičius mažėja (1 pav.).

1 pav. Mirties nuo krūties vėžio atvejų skaičius 2017-2021 m. Kėdainių rajone

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras „Mirties priežastys 2021“

Daugiausiai mirčių fiksuota 2017 m. – 16, o mažiausiai 2018 m. – 8. Norint palyginti Kėdainių rajono ir Lietuvos vidurkio mirtingumo nuo krūties vėžio statistiką, būtina rezultatus analizuoti remiantis 100 000 gyventojų (gyv.). Rodikliai vaizduojami 2 pav.

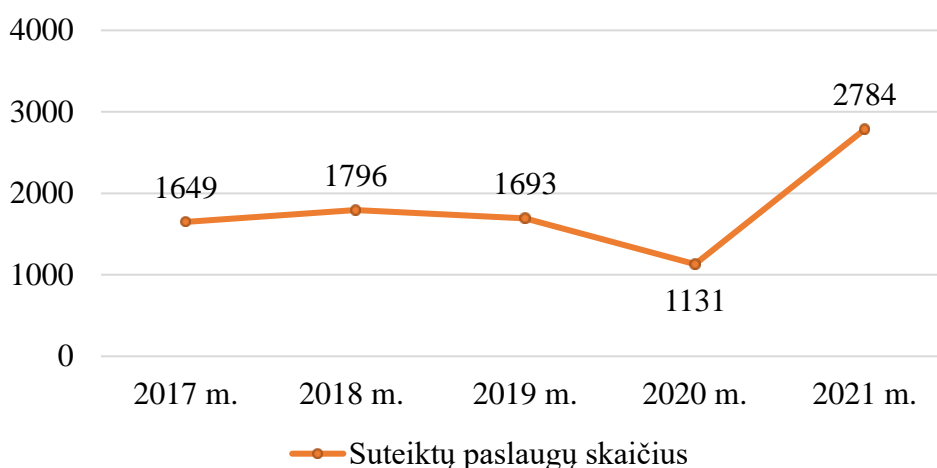

2 pav. Mirtingumas nuo krūties vėžio 100 000 gyv. Kėdainių rajone ir Lietuvoje

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Iki 2018 m. mirtingumas Kėdainių rajone buvo mažesnis nei Lietuvoje. Šalies vidutinis mirties rodiklis penkerių metų laikotarpiu laikosi stabiliai ties 35/100 000 gyv. riba. Priešingai, Kėdainių rajone nuo 2019 m. mirtingumas beveik 1,5 karto viršija Lietuvos vidurkį.

Atsižvelgiant į Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos skelbiamus duomenis, penkerių metų laikotarpiu Kėdainių pirminės sveikatos priežiūros centre (PSPC) krūties vėžio prevencinės programos suteiktų paslaugų skaičius vyravo nuo 1649 iki 2784 (3 pav.).

3 pav. Suteiktų krūties vėžio prevencinės programos paslaugų skaičius 2017-2021 m. Kėdainių PSPC

Svarbu atkreipti dėmesį, jog 2020 m. paslaugų skaičius sumažėjo, tačiau 2021 m. išaugo daugiau nei 1,5 karto, t. y. 2 784.

Galima daryti prielaidą, jog 2020 m. sumažęs suteiktų prevencinės programos paslaugų skaičius gali būti siejamas su COVID-19 pandemija. Sumažėjus kontaktinių paslaugų prieinamumui, prevencinėje programoje dalyvavusių moterų buvo mažiau, tačiau tokia situacija įtakos mirtingumo rodikliams neturėjo.

Parengė Kėdainių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė,
vykdanti visuomenės sveikatos stebėseną Agnė Ruzgutė